

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ СЕНАТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 4

БЕОГРАД 1935 ГОДИНЕ

КЊИГА I

V РЕДОВНИ САСТАНАК

СЕНАТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 3 ЈАНУАРА 1935 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО:

Претседник

Др. ЉУБОМИР ТОМАШИЋ

Секретар

Др. ЂУРА КОТУР

Присутни су г. г. Министри: Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова Јевтић Д. Богољуб, Министар војске и морнарице, Почасни ађутант Њ. В. Краља, армиски генерал Живковић Р. Петар, Министар финансија др. Стојадиновић Милан, Министар правде др. Којић С. Драгутин, Министар унутрашњих послова Поповић М. Велимир, Министар социјалне политике и народног здравља др. Марушић Драго, Министар трговине и индустрије др. Врбанић Милан, Министар саобраћаја Вујић Димитрије, Министар просвете Ђирић Стеван, Министар грађевина др. Ножул Марко, Министар физичког васпитања народа др. Ауер Људевит, Министар пољопривреде др. Јанковић Драгутин.

ПОЧЕТАК У 17 30 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

1. — Читање и усвојење записника IV редовног састанка;
2. — Читање Указа о оставци Владе Николе Узунковића и о постављењу Владе Богољуба Јевтића;
3. — Дневни ред: 1) Читање декларације Краљевске владе; 2) Утврђивање дневног реда.

Говорници: Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова Богољуб Д. Јевтић.

Претседник др. Љубомир Томашић: Отварам V редовни састанак Сената Краљевине Југославије. — Молим г. секретара да изволи прочитати записник прошлог нашег састанка.

Секретар др. Ђура Котур чита записник IV редовног састанка.

Претседник др. Љубомир Томашић: Има ли какве примедбе овом записнику? (Нема). Пошто примедба нема, записник се оверовљује.

Господо сенатори, изволите саслушати Краљевски Указ. (Чита):

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

По милости Божјој и вољи народној

Краља Југославије

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

уважавајући оставку коју су поднели:

Претседник Министарског савета Узунковић Т. Никола,

Министар војске и морнарице, Почасни ађутант Њ. В. Краља, армијски генерал Живковић Р. Петар,

Министар без портфеља Др. Маринковић. Војислав,

Министар без портфеља Др. Сршкић Милан, Министар пољопривреде Др. Којић С. Драгутин,

Министар просвете Др. Шуменковић Илија, Заступник Министра правде, Министар пољопривреде Др. Којић С. Драгутин,

Министар физичког васпитања народа Др. Анђелиновић Гргур-Будислав,

Министар трговине и индустрије Деметровић Јурај,

Министар финансија Др. Ђорђевић Милорад,

Министар грађевина Др. Сркуљ Стјепан,

Министар иностраних послова Јевтић Д. Богољуб,

Министар унутрашњих послова Лазић Живојин,

Министар социјалне политике и народног здравља Др. Новак Фран,

Министар шума и рудника Др. Улмански Милан, и

Министар саобраћаја Кузмановић Огњан, — разрешавају их од дужности и стављају на расположење, а

ПОСТАВЉАЈУ:

За Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова Јевтића Д. Богољуба, Министра на расположењу;

За Министра војске и морнарице, Почасног ађутанта Њ. В. Краља, армијског генерала Живковића Р. Петра, Министра на расположењу;

За Министра финансија Др. Стојадиновића Милана, Министра у пензији;

За Министра правде Др. Којића С. Драгутина, Министра на расположењу;

За Министра шума и рудника Др. Поповића Светислава, Министра у пензији и народног посланика;

За Министра унутрашњих послова Поповића М. Велимира, Бана Дринске бановине;

За Министра без портфеља Др. Хасанбеговића Авду, Министра на расположењу и народног посланика;

За Министра социјалне политике и народног здравља Др. Марушића Драга, Бана Дравске бановине;

За Министра трговине и индустрије Др. Врбанића Милана, сенатора;

За Министра саобраћаја Вујића Димитрија, народног посланика;

За Министра просвете Ћирића Стевана, народног посланика;

За Министра грађевина Др. Кожула Марка, народног посланика;

За Министра физичког васпитања народа Др. Ауера Људевита, народног посланика;

За Министра пољопривреде Др. Јанковића Драгутина, правозаступника из Београда.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова нека изврши овај Указ:

20 децембра 1934 године

Београд.

Павле, с. р.

Др. Р. Станковић, с. р.

Др. И. Перовић, с. р.

Претседник Министарског савета и

Министар иностраних послова,

Б. Д. Јевтић, с. р.

(Господа сенатори саслушали су овај Указ стојећи и пропатили га код читања имена сваког Министра узвицима: Живео!, а на крају бурним узвицима: Живео Краљ!)

Претседник др. Љубомир Томашић: Реч има господин Претседник Министарског савета.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова Богољуб Јевтић: Господо сенатори, Краљевска влада има част да се претстави Сенату са следећом декларацијом:

Уставом Краљевине Југославије, који је 3 септембра 1931 год. дао наш велики Владар Блаженопочивши Витешки Краљ Александар I Ујединитељ (Сви сенатори устају и кличу: Слава Му!), југословенска национална мисао добила је свој пуни израз и потребна јемства за њено потпуно оживотворење у организовану националну целину. Чувати Југославију, чувати јединство југословенске нације и државну целину, то је највећи закон за све и свакога, то је неотступни завет за цело наше покољење, и за будућност. Краљевина Југославија је територијална, политичка и морална тековина многобројних генерација; то је свети аманет Краља Мученика, који има очувати, и само ојачан предати будућем покољењу, ова наша ратовима и невољама искушена генерација.

Тим духом надахнута и тим заповедима вођена Краљевска влада, која је пред вама, има у спољној као и унутрашњој политици јасно одређени задатак.

Да би у пуној мери одговорила томе своме задатку у спољној политици, да би трајно очувала и зајемчила спољни мир и безбедност ради напретка и снажења Југославије, Краљевска влада ће у неуморној активности наставити да води ону исту спољну политику, која вам је позната и која је под мудрим руковођењем Блаженопочившег Краља подигла високо углед нашој земљи у свету, стекла јој поуздане пријатеље и одане савезнике (Аплауз). Водећи одлучно политику мира, споразума и међународне сарадње, Краљевска влада ће се увек старати да, нарочито са својим суседима, ствара и одржава такве односе који ће најбоље одговорити интересима општег мира и напретка у међународној заједници. У њену искрену вољу неће имати разлога нико да сумња. Али с друге стране, Краљевска влада ће захтевати неотступно од својих суседа исту такву исправност и лојалност (Усклици: Тако је! — Аплауз). Тероризам и конспиративна акција не смеју ни у ком случају бити средство политике у међународним односима. Југославија је од таквих недопуштених акција поднела најтеже жртве у интересу мира; нико јој не може замерити, ако их више не буде хтела подносити. (Буран аплауз).

Одвратни злочин у Марсељу, уперен противу Краљевине Југославије, уперен противу међународног мира, погодио је нашу нацију у узвишеној личности њеног најомиљенијег и највећег Владара. (Узвици: Слава Му!) Свесна своје међународне дужности и у жељи да очува мир, Краљевина Југославија је учинила свој највећи напор и обратила се Савету Друштва Народа документованом тужбом ради утврђења одговорности и санкција по овом међународном злочину. Помоћу савезника и пријатеља, (Узвици: Живели!), који су нераздвојно стајали уз њу, и захваљујући свести чланова Савета Друштва Народа о највишој дужности према миру и међународном моралу, Југославија је издејствовала од стране Савета одлуку

и осуду, која је јасна и одређена, и која не допушта дискусију ни двострана тумачења. Ефикасна и лојална примена те одлуке услов је за одржање мира и добрих односа међу народима. Марсељски злочин мора бити потпуно расветљен, утврђене одговорности морају добити санкције. (Узвици: Тако је!). Краљевска влада ће у том правцу упутити своје највеће напоре. (Узвици: Браво! Живео!).

Господо сенатори, у поштовању истине и у трезвеном запажању стварности, Краљевска влада без самообмане гледа на стање наших општих прилика и потребу унутрашње консолидације земље. Убеђена да темељи сваке добре државне управе почивају на безусловној оданости добру и напретку отаџбине, уверена у потребу неограничене истинске службе Краљу и народу, Краљевска влада ће у тој служби предњачити са уверењем да ће наићи на разумевање и потпору свих својих суграђана. У тој служби општим интересима идући одлучно и неотступно путем наше националне и државне политике изражене великим делом Краља Мученика (Буран аплауз), и утврђене Уставом од 1931 године, Краљевска влада ће прихватити сарадњу и свих оних који буду истим духом вођени, без обзира на којој се страни налазили у нашој ранијој политичкој подвојености. (Узвици: Тако је! Живео!)

Устав Краљевине Југославије даје потребне могућности за снажан развој националног и социјалног живота нашег народа. Лојална примена и поштовање Устава омогућавају нормалан политички развој у земљи.

Водећи рачуна о постојећим законима и у најсавеснијој примени њиховој, Краљевска влада ће нарочито настојати да ништа не пропусти што би могло олакшати и унапредити живот народу у свима његовим манифестацијама.

Једна од првих брига Краљевске владе биће реорганизација државне администрације; потпуна организација бановина као великих управних и самоуправних јединица са извођењем пуне децентрације власти. (Уплауз и узвици: Врло добро!) Управа мора бити јевтинија и једноставнија, ближа народу и непосреднија. (Узвици: Врло добро!)

Сматрајући да само пуна и од сваког поштована законитост може бити једино мерило у саобраћају између грађана и претставника власти, Краљевска влада ће обратити највећу пажњу на строгу примену закона према свима и свакоме, у пуној једнакости свих грађана, старајући се да законитост буде једна од главних одлика њене унутрашње политике, не трпећи ни у ком случају повреде закона ма с које стране оне долазиле. (Одобравање).

Однос и сарадња државе и признатих вероисповести, у међусобном поштовању и помагању, треба да буде што више у чувању националног јединства и у правцу моралног снажења и духовног подизања најширих слојева нашег народа. Краљевска влада је надахнута најбољом вољом да односе и искрену сарадњу државе и католичке цркве успешно и трајно обезбеди закључењем Конкордата са Светом Столицом.

Господо сенатори, нарочито старање посветиће Краљевска влада економско-финансиским питањима. (Узвици: Врло добро!) Потребно народног

живота истичу данас ова питања у први ред. (Узвици: Тако је!)

Економска политика Краљевске владе имаће као своје руководно начело: подизање продуктивних снага народних у свима гранама привредне делатности, како у земљорадњи тако и у индустрији, трговини и занатству.

Земљорадничком становништву као најмногобројнијем и најважнијем обратиће се и највећа пажња. Ми морамо подићи наше село. Помагање задругарства, као привредно-социјалне организације и свих врста задруга, биће један од циљева економске политике Краљевске владе. (Узвици: Врло добро!)

Увиђајући да код нас тешка привредна криза потиче у првом реду од кризе пољопривреде, Краљевска влада ће, пре свега, притећи у помоћ земљораднику и његовој привреди. Напредак земљорадника је услов за одржање и развита осталих привредних редова: индустријалаца и радника, трговаца и занатлија, за које ће Краљевска влада сходним мерама предузети све што је могуће у циљу побољшања њиховог економског положаја.

У финансијској политици Краљевска влада имаће за циљ, водећи рачуна о потребама државе, да, прво, расходе постави у равнотежу са приходима и друго, да очува стабилност вредности народног новца. (Узвици: Врло добро!) Сматрајући да напредак јавних финансија зависи од напретка приватних финансија, Краљевска влада ће се трудити да својим радом само потпомаже и контролише приватну иницијативу, остављајући широко поље делатности свима привредним слојевима народним. Пореско оптерећење достигло је свој максимум и Краљевска влада ће о тој чињеници водити рачуна, трудећи се да фискалне претераности избегне, правичнију расподелу јавних дажбина изврши, а пореско оптерећење доведе у сагласност са пореским могућностима грађана. (Аплауз и узвици: Врло добро!)

За постигнуће означених циљева на економском и финансијском пољу Краљевска влада тражиће сарадњу и самих привредних организација, комора, удружења и задружних савеза, тако да мере које се имају предузети буду свестрано проучене, како би најбоље постигле свој циљ и како би цео народ имао дубоко уверење да оно што се на овим питањима буде радило, јесте оно, што је у истини најбоље и најцелисходније.

Господо сенатори, Краљевска влада ће се трудити да, и поред скромних материјалних средстава, школе свих врста и све просветно-културне установе одговоре свом узвишеном позиву народног просвећивања и да буду непомућено врло љубави према уједињеној великој отаџбини и према истинским идеалима човечанства.

Краљевска влада верује да ће њени напори на свима пољима народне просвете, дижући етичку вредност рада и човека, допринети савлађивању материјалне и духовне кризе данашњег друштва.

Да би, у пуном складу духа и тела, омладина добила највише образовање воље, које је већ у Соколу Краљевине Југославије дошло до пуног израза, Краљевска влада ће обратити нарочиту бригу физичком васпитању младих нараштаја. (Узвици: Врло добро!) Потребно је сачувати врлине

борбе и самопрегора, да велика историјска инспирација, која је створила Југославију, постане духовни потстрек целе омладине и целог народа.

Краљевска влада сматра као своју свету дужност, да најоданије настави рад Витешког Краља Александра I Ујединитеља на развијању одбрамбене снаге Краљевине Југославије. (Бурно одобравање и аплауз). Наша војна сила биће предмет сталне бриге и старања Краљевске владе (Узвици: Врло добро!), јер ће нам она, ојачана и развијена до пуне мере, послужити као најбољи чувар мира и пружити највећу безбедност наше Отаџбине (Узвици: Живела војска!). У служби мира, наша довољно јака и добро опремљена војна сила, биће у исто време најбоља заштита националне части и сигурна залога за поштовање међународних уговора (Узвици: Врло добро!).

Краљевска влада, уживајући високо поверење Краљевског Намесништва и ослањајући се на Народно Претставништво, дубоко је уверена, да ће моћи остварити задатак, који јој је постављен, на општу корист народа, за напредак и благостање земље и за моћ и величину Југославије. (Бурно и дуготрајно одобравање и аплауз).

Претседник др. Љубомир Томашић: Господо сенатори, закључујући данашњу седницу, честитам господи сенаторима православне вере празник Христовог рођења! (Гласови: Хвала!)

Данашњу седницу закључујем, а идућа ће бити сазвата писменим путем са истим дневним редом данашње седнице.

Седница је закључена у 17.50 часова.